

BADAŃ NAD KSIĄŻKĄ
I KSIĘGOZBIORAMI
HISTORYCZNYMI

RADA REDAKCYJNA

Barbara Bieńkowska, Marie Bláhová, Paulina Buchwald-Pelcowa,
Piotr Daszkiewicz, Jan Dzięgielewski, Sven Ekdahl, Henryka Ilgiewicz,
Dariusz Jarosz, Maria Juda, Anna Kamler, Maria Kocójowa,
Dariusz Kuźmina, Krzysztof Migoń, Nikolaj V. Nikolajev,
Irina Pochinskaya, Edward Potkowski, Herrad Spilling,
Hanna Tadeusiewicz, Ewa Teodorowicz-Hellman, Marek Tobera,
Janusz Tondel, Thomas Wunsch, László Veszprémy, Wojciech Zalewski

Z BADAŃ NAD KSIĄŻKĄ
I KSIĘGOZBIORAMI
HISTORYCZNYMI

TOM 10
2016

WARSZAWA

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytetu Warszawskiego

Redakcja

Agnieszka Chamera-Nowak (sekretarz), Dorota Pietrzakiewicz (sekretarz),
Jacek Puchalski (redaktor naczelny).

Redaktorzy tematyczni: A. Chamera-Nowak (bibliotekoznawstwo, prasoznawstwo),
P. Tańkowski (rękopiśmiennictwo, paleografia, inkunabulistyka),
A. Kamler (historia książki drukowanej), P. Podnieśniński (ruch antykwaryczny).

Redakcja językowa: M. Kowalczyk (j. polski),
Z. Ustaborowicz-Sobiepanek (j. angielski).

Lista recenzentów za każde dwa lata dostępna jest na stronie internetowej czasopisma.

© Copyright by Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu
Warszawskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji,
niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.),
wymaga pisemnej zgody redakcji i wydawcy.

W wykazie czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na 2016 r.
rocznik „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” otrzymał 9 punktów.

Adres redakcji:

00-927 Warszawa, ul. Nowy Świat 69
e-mail: zbadannadksiazka@uw.edu.pl
<http://www.lis.uw.edu.pl/badan>

Wydawca:

Agencja Wydawnicza AGA PRESS Sp. z o.o.
03-812 Warszawa, ul. Kamionkowska 45
tel./faks: 22 610 11 64
www.grupacogito.pl

Wersja pierwotna – papierowa

ISSN 1897-0788

Skład i łamanie:

Agencja Wydawnicza AGA PRESS Sp. z o.o.

Druk:

Opolgraf S.A.

Nakład: 200 egz.

Objętość: 27,5 ark. wyd.

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Od redakcji	15

ARTYKUŁY

Zbigniew Domżał, Andrzej Wałkowski Z badań nad piśmiennictwem sakralnym średniowiecznej biblioteki klasztoru cystersów w Mogile	17
Paulina Buchwald-Pelcowa „Z dozwoleniem” drukowane	45
Agnieszka Franczyk-Cegła Pinocciana w zbiorach Działu Starych Druków Zakładu Narodowego im. Ossolińskich	59
Norbert Furrer Buchbesitz und geistiger Horizont. Zur Rekonstruktion frühneuzeitlicher Privatbibliotheken	79
Maria Piłtypczak-Majerowicz Prywatne księgozbiory bazylianów prowincji koronnej zakonu na podstawie proveniencji wynotowanych z druków XVI-XVIII wieku w zbiorach Ossolineum. Zarys zagadnienia	95
Maria Juda Akta wizytacyjne jako źródło do dziejów księgozbiorów historycznych. Na przykładzie akt dekanatu chełmskiego z XVIII i początku XIX wieku	107
Piotr Daszkiewicz, Philippe Edel Poszukiwanie egzemplarzy <i>Anatome testudinis europaeae</i> w europejskich i amerykańskich bibliotekach	119
Katarzyna Seroka Z testamentu Juliana Ursyna Niemcewicza. Dary książkowe dla Biblioteki Polskiej w Paryżu	131

Zdzisław Gębołyś	
Uczni, poeci i inni – bibliotekarze bibliotek prywatnych (książąt, hrabiów, baronów) na ziemiach niemieckich w XIX wieku	143
Małgorzata Sobol-Kiełbani	
Księgozbiór Zbyszewskich i Izycznych w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie	161
Anita Romulewicz	
Polskie losy biblioteki Tyszkiewiczów z Czerwonego Dworu	183
Robert Kotowski	
Praca naukowo-badawcza Wacława Olszewicza i jego wkład w rozwój bibliotekarstwa polskiego	199
Elżbieta Przybył-Sadowska	
Biblioteka Wiedzy Religijnej w Warszawie (1919-1939)	211
Justyna Wysocka	
Udział Krystyny i Czesława Bednarczyków w pracach redakcyjnych „Kultury” i „Orła Białego” (na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych XX wieku)	229
Grażyna Lewandowicz-Nosal	
Modlitewniki i mszaliki dla dzieci w Polsce w latach 1945-1949	251
Agnieszka Chamera-Nowak	
Biblioteki i bibliotekarze partyjni w województwie warszawskim w latach 1949-1954 w świetle dokumentów Komitetu Centralnego PPR oraz Warszawskiego Komitetu Wojewódzkiego PZPR	279
Agnieszka Łuszczyńska	
Obraz katalogów rzeczowych na łamach polskich czasopism bibliotekarskich w okresie stalinowskim	295
Dariusz Jarosz	
Jak tworzono „książkę socjalistyczną”? Narady wydawców i księgarzy państw bloku wschodniego 1965-1988	317
Hanna Tadeusiewicz	
O wydawnictwie słownikowym z zakresu biografistyki księgoznawczej	335

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Ryszard Nowicki
Rękopiśmienne pamiętniki Marii księżnej Ogińskiej 345
- Maria Kalczyńska, Agnieszka Łakomy
Materiały źródłowe do katalogu wydawnictw emigracyjnych,
opracowane na podstawie kolekcji Stowarzyszenia Ochrony
Poloników Niemieckich w Opolu. Cz. 1 Niemieckie polonika
dipisowskie 363

RECENZJE

- Česko-polské kazatelské vztahy ve středověku*, ed. Krzysztof Bracha,
Martin Nodl, „Colloquia Mediaevalia Pragensia”, 16, Praha 2016:
Filosofia, ss. 152, ISBN 978-80-7007-451-0 – Justyna Dziadek 381
- Pomeranica XVIII wieku w zbiorach Archiwum Państwowego
w Szczecinie. Katalog*, oprac. Janina Kosman, Szczecin:
Wydawnictwo „Dokument” Oficyna Archiwum Państwowego
w Szczecinie, 2016, ss.191, il., ISBN 978-83-64-642-23-4
– Edward Potkowski 390
- Katalog starodruków Biblioteki Muzeum Polskiego w
Ameryce = Catalogue of Early Printed Books from The
Polish Museum of America Library*, oprac. Fryderyk
Rozen, Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2015, ss. 47, 28 il.,
ISBN 978-83-7009-613-7 – Elżbieta Maruszak 396
- Ewa Repucho, *Typografia kompletna. Kultura książki w twórczości
Leona Urbańskiego*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut, 2016,
ss. 328, ISBN 978-83-7977-209-4 – Agnieszka Chamera-Nowak 394

NOTKI RECENZYJNE

- Pamiętniki i relacje w zbiorach rękopiśmiennych BN (wydanie
drugie poprawione i rozszerzone)*, oprac. Danuta Kamolowa
przy współudziale Teresy Sieniateckiej, Warszawa: Biblioteka
Narodowa, 2015, 539, [1] s., [26] k. tabl.: il.,
ISBN 978-83-7009-623-6 – Katarzyna Seroka 397
- Anna Kocot, *Artyści „czarnej sztuki”. Typografia druków Floriana
Unglera i Macieja Wirzbięty*, Kraków: Księgarnia Akademicka,
2015, ss. 416, ISBN/ISSN 978-83-76384-60-3 – Anna Kamler 398

- Justyna Kiliańczyk-Zięba, *Sygnety drukarskie w Rzeczypospolitej XVI wieku: źródła ikonograficzne i treści ideowe*, Kraków: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „SocietasVistulana”, 2015, ss. 342, [1]: il., ISBN 978-83-61033-89-9
– Katarzyna Seroka 403
- Catalogue of books from the Library of Sigismund II Augustus, King of Poland, in the collection of the National Library of Russia in Saint Petersburg*, ed. by Maria I. Tkachenko, Maria Brynda, National Library of Poland (Warsaw), National Library of Russia (Saint Petersburg), Warsaw: National Library of Poland, 2015, 198 [1] s., [21] s. tabl., ISBN 978-83-7009-621-2
– Karolina Figaszewska 405
- Joanna Matyasik, *Polonika XVI-XVII w. ze zbiorów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy. Katalog*, Bydgoszcz: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Dr. Witolda Bełzy, 2015, ss. 345, ISBN 978-83-85979-21-0; 978-83-62545-86-5 – Agnieszka Chamera-Nowak 406
- Polski wkład w przyrodoznawstwo i technikę: słownik polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki*, t. 1-4, red. nauk. Bolesław Orłowski, Warszawa: Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów Polskiej Akademii Nauk, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2015, t. 1 ss. 521, t. 2 ss. 437, t. 3 ss. 511, t. 4 ss. 543, ISBN 978-83-8606-229-4; 978-83-8606-228-7; 978-83-7629-829-0; 978-83-7629-828-3; 978-83-7545-569-4; 978-83-7545-570-0 – Sarah Skumanov 409

KRONIKA

- I ogólnopolska konferencja naukowa „Ochrona zbiorów bibliotecznych. Przeszłość – terażniejszość – przyszłość”, Bydgoszcz, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, 19-20 V 2016 r.
– Dorota Pietrzakiewicz, Katarzyna Seroka 411
- Konferencja naukowa „Książka dawna i jej właściciele – stan badań, opracowanie, perspektywy”, Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, – 29 IX - 1 X 2016 r. – Martyna Osuch 417

Znawcy opraw w Coburgu. 21. Kongres zorganizowany przez Arbeitskreis für die Erfassung, Erschliessung und Erhaltung historischer Bucheinbände (AEB), Biblioteka Krajowa w Coburgu (Landesbibliothek Coburg), 27-29 X 2016 r. – Joanna Milewska-Kozłowska	422
Konferencja naukowa „Księgozbiory historyczne w bibliotekach archiwów państwowych”, Archiwum Państwowe w Szczecinie, 29 XI 2016 – Janina Kosman	427
NASI AUTORZY	435

CONTENTS

Zbigniew Domżał, Andrzej Wałkowski From the research on sacral writings from medieval library of Cistercian monastery in Mogiła	17
Paulina Buchwald-Pelcowa Printed with approbation	45
Agnieszka Franczyk-Cegła Pinocciana in the collection of the Ossoliński National Institute's Early Imprints Department	59
Norbert Furrer Book possession and mindscape. The reconstruction of 17 th -18 th centuries personal libraries	79
Maria Piđłypczak-Majerowicz Private book collections of Basilian monks of the order's Crown province on the basis of the proveniences derived from 16 th -18 th century prints from Ossolineum library. The outline of the topic	95
Maria Juda Visitation records as a source to history of historical book collections. Example of the records of Chelm deanery of the 18 th and early 19 th centuries	107

Piotr Daszkiewicz, Philippe Edel The search for copies of the <i>Anatome testudinis europaeae</i> in European and American libraries	119
Katarzyna Seroka From the Last Will of Julian Ursyn Niemcewicz. Book donations to the Polish Library in Paris	131
Zdzisław Gębołyś The scientists, poets and the others – librarians of private libraries (princes, margraves and counts) in German territories in 19 th Century	143
Małgorzata Sobol-Kiełbani The Zbyszewski and the Iżycki Families' Book Collection in the Tarnów Public Library Collection	161
Anita Romulewicz The Polish History of the Library of Tyszkiewicz Family	183
Robert Kotowski Wacław Olszewicz's research work and his contribution to the development of Polish librarianship	199
Elżbieta Przybył-Sadowska The Library of Religious Knowledge in Warsaw (1919-1939)	211
Justyna Wysocka Krystyna and Czesław Bednarczyk's contribution to edition of „Kultura” and „Orzeł Biały” on the turn of the 40s of 20 th Century	229
Grażyna Lewandowicz-Nosal History, prayer book, children, young adult, 1945-1949, Poland	251
Agnieszka Chamera-Nowak Libraries and librarians of the Polish United Workers' Party (PUWP) agendas in Mazovia region in the years 1949-1954 in the light of the documents of Central Committee of Polish Workers' Party and Warsaw Voivodship PUWP Committee	279
Agnieszka Łuszkak Subject catalogues as presented in Polish librarianship magazines in the Stalinist period	295

Dariusz Jarosz	
How the „socialist book” was created? The meetings of publishers and booksellers from Eastern Bloc countries 1965-1988	317
Hanna Tadeusiewicz	
On dictionary publication from the field of the book studies’ biographies	335

SOURCE MATERIALS

Ryszard Nowicki	
Handwritten memoirs of Duchess Maria Oginska	345
Maria Kalczyńska, Agnieszka Łakomy	
Source materials to the catalogue of the Polish emigration’s publications prepared on the basis of „Stowarzyszenie Ochrony Poloników Niemieckich” collection. Part 1: Displaced Persons’ Polonica from Germany	363
REVIEWS	381
NOTES REVIEW	397
CHRONICLE	411
OUR AUTHORS	435

Wykaz skrótów

AAL	–	Archiwum Archidiecezjalne Lubelskie
AAN	–	Warszawa, Archiwum Akt Nowych
ABMK	–	„Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”
ACM	–	Archiwum Cystersów Mogińskich w Krakowie (Klasztor Ojców Cystersów)
AFSK	–	Archiwum Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża
AIL	–	Archiwum Instytutu Literackiego
ANK	–	Archiwum Narodowe w Krakowie
AP	–	Archiwum Państwowe
APDOiP	–	Milanówek, Archiwum Państwowe Dokumentacji Osobowej i Płacowej
Arch. PAN	–	Warszawa, Archiwum Polskiej Akademii Nauk
ATOnO	–	Archiwum Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi
AWK	–	Archiwum ks. Władysława Kornilowicza
BCzart.	–	Kraków, Biblioteka Czartoryskich
BJ	–	Kraków, Biblioteka Jagiellońska
BKórn.	–	Biblioteka PAN w Kórniku
BN	–	Warszawa, Biblioteka Narodowa
BPP	–	Biblioteka Polska w Paryżu
BRacz.	–	Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
BSt.	–	Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka
BUL	–	Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego
BUP	–	Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu
BUW	–	Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
BUWr	–	Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu
CERL	–	Consortium of European Research Libraries
CUWPGiK	–	Centralny Urząd Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa
DOG PSP	–	Doświadczalna Oficyna Graficzna Pracowni Sztuk Plastycznych
E. (Estr.)	–	<i>Bibliografia Polska</i> , T.1-, przez K. Estreichera, Warszawa, 1977
KC	–	Komitet Centralny

KUK	–	Komitet Upowszechniania Książki
MBP	–	Miejska Biblioteka Publiczna
MNHN	–	Paris, Muséum National d'Histoire Naturelle
MPA	–	Muzeum Polskie w Ameryce
NDB	–	Naczelna Dyrekcja Bibliotek
Ossl. (BOssol.)	–	Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
PAN	–	Polska Akademia Nauk
PA OpiM	–	Pracownia-Archiwum Oficyny Poetów i Malarzy
PAU	–	Polska Akademia Umiejętności
PB	–	„Przegląd Biblioteczny”
PKiW	–	„Przegląd Księgarski i Wydawniczy”
PPR	–	Polska Partia Robotnicza
PSB	–	<i>Polski Słownik Biograficzny</i> , t. I-, Kraków, Wrocław 1935-
PWN	–	Państwowe Wydawnictwo Naukowe
PZPR	–	Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
RBN	–	Rosyjska Biblioteka Narodowa w Sankt Petersburgu
RWPG	–	Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej
SBP	–	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
SPK	–	Stowarzyszenie Polskich Kombatantów
SPKP	–	<i>Słownik pracowników książki polskiej</i> , pod. red. I. Treichel, Warszawa-Łódź 1972-
UAM	–	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
UJ	–	Uniwersytet Jagielloński
UMCS	–	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
UNRA	–	United Nations and Rehabilitation Administration
UŚ	–	Uniwersytet Śląski w Katowicach
WBP	–	Wojewódzka Biblioteka Publiczna
WiMBP	–	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
WKW	–	Warszawski Komitet Wojewódzki
ZNiO	–	Zakład Narodowy im. Ossolińskich